

Fondateur :
Avedis Alexanian
Տիմոթիոս
Ալեքսանյան

ՄՇԱԿՈՒԹԱՑԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՐԿԼԵԶՈՒ ԵՐԿԵԱԲԱԹԱԹԵՐԹ • 48-ՐԴ ՏԱՐԻ • ՆՈՐ ԵԱՐԲ ԹԻԻ 446 – ԵԱԲԱԹ, 3 ՄԱՅԻՍ 2008

Alfortville

Paris

Valence

Toronto

Erevan

Sarcelles

Rostov

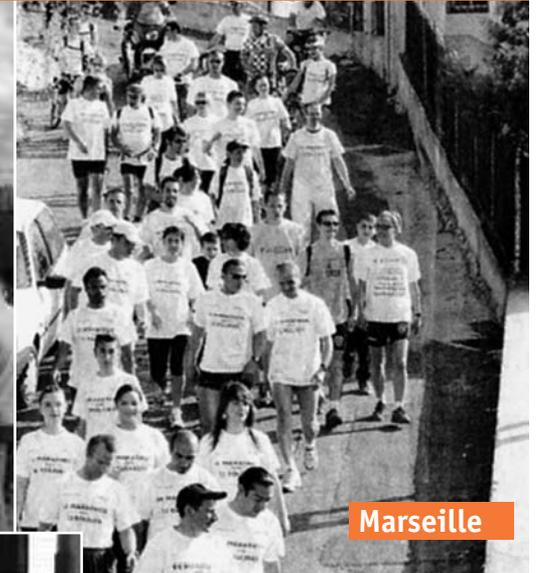
24 Avril dans le monde

Bruxelles

Lyon

Marseille

Beyrouth

Los Angeles

Vaulx-en-Valin

© BOVAJIAN

© CLAUDE CHABORD

Le discours de S.E. M. Edouard Nalbandian

Ministre des Affaires étrangères de la République d'Arménie

A la réception à la Mairie de Paris
24 avril 2008 Paris

Monsieur le Maire,
Mesdames et Messieurs,
Chers amis,

Comme tous les ans depuis tant d'années, nous sommes réunis à la Mairie de Paris pour accomplir ensemble notre devoir de mémoire envers les victimes du génocide arménien de 1915 perpétré dans l'Empire Ottoman.

C'est l'occasion pour moi de remercier encore une fois la municipalité de Paris, personnellement vous, Monsieur le Maire, d'avoir initié cette cérémonie de commémoration et de l'avoir rendue traditionnelle.

La commémoration de ce premier et, malheureusement pas le dernier, génocide du xxe siècle ressort de notre responsabilité commune face aux généra-

J'espère que le jour viendra où les dirigeants arméniens et turcs se recueilleront ensemble devant les symboles de mémoire des victimes du Génocide arménien.

tions futures pour que l'avenir de l'humanité ne soit plus jamais assombri par les crimes contre l'humanité, pour leur condamnation et leur prévention en conformité avec les résolutions adoptées dans le cadre de l'ONU que tant de pays ont rejointes.

L'histoire nous montre des exemples de la volonté et de la détermination des nations et des hommes d'Etat qui ont su assumer leur passé. Et ils sont sortis de cette épreuve plus grands et plus forts. Aujourd'hui, un grand hommage leur est rendu pour leur sagesse et leur courage qui ont permis à leurs peuples de retrouver la dignité et ont rendu à notre planète l'espoir d'un meilleur avenir.

Nous avons tous en notre mémoire cette image hautement symbolique de François Mitterrand et de Helmut Kohl à l'Ossuaire de Douaumont, main dans la main, se recueillant devant les tombes des soldats allemands et français victimes de trois conflits meurtriers entre 1870 et 1945. Particulièrement attentifs aux enseignements de l'Histoire, les deux dirigeants étaient conscients de leur devoir d'aider leurs peuples à surmonter les épreuves pénibles du passé pour construire ensemble un avenir de paix et de prospérité. A maintes reprises, ils ont montré leur volonté d'œuvrer en faveur de la réconciliation entre la France et l'Allemagne, entre toutes les nations européennes déchirées par tant de guerres et de haines. La construction européenne en est la meilleure illustration. Comme leurs grands prédécesseurs – le Général de Gaulle et le Chancelier Adenauer – ils ont gagné la reconnaissance de leurs peuples et sont entrés à jamais dans l'histoire de l'humanité.

En sachant renaître après tant de guerres fratri-

cides et meurtrières, en construisant pour ses peuples un destin uni et réconcilié, l'Europe a été pour toute l'humanité, une fois de plus, une source de lumière et de sagesse. Elle a montré à nous tous, le chemin qui nous mène vers la paix, la voie qui rend aux peuples leur dignité et la confiance en l'avenir.

J'espère que le jour viendra où les dirigeants arméniens et turcs se recueilleront ensemble devant les symboles de mémoire des victimes du Génocide arménien et que nos peuples, libérés du poids lourd de leurs passés, construiront ensemble un avenir meilleur.

J'espère et je le crois, car l'avenir de nos peuples n'est pas crédible sans cette réconciliation dont la voie n'est pas celle de l'oubli, mais celle de la mémoire assumée, car ce n'est qu'en tournant ensemble la page noire de notre histoire que nous pourrons regarder notre avenir avec sérénité et confiance.

J'espère et je le crois, car je suis confiant en la sagesse de nos peuples et des hommes d'Etats de nos deux pays. L'Arménie s'est déclarée à plusieurs reprises prête à établir des relations avec la Turquie sans aucune condition préalable.

Je voudrais réaffirmer que l'Arménie est prête à poursuivre les initiatives dans cette direction afin de trouver des solutions reflétant les intérêts de tous les pays de la région, et répondant aux aspirations de nos deux peuples voisins à vivre en paix et en prospérité. Nous espérons de la Turquie la même approche.

L'importance stratégique du Caucase du Sud est non seulement dans ses richesses naturelles, mais aussi dans sa position sur le croisement des axes importants Nord-Sud et Est-Ouest, qui ne peuvent être pleinement utilisés que si les conflits sont résolus et les relations de bon voisinage établies. C'est dans l'intérêt de nos pays, c'est dans l'intérêt de nos peuples. La République d'Arménie est prête à déployer tous les efforts pour rapprocher ce jour.

Monsieur le Maire, Chers amis,

Je saisis l'opportunité qui m'est offerte aujourd'hui afin de redire des mots de gratitude aux autorités françaises, au peuple français, à la France tout entière : pays ami où j'ai eu l'honneur et la fierté de représenter l'Arménie pendant presque dix ans, pays qui a écrit dans sa loi la reconnaissance du génocide arménien, pays avec lequel, durant les dernières années, les relations de l'Arménie ont marqué de véritables temps forts en atteignant le niveau le plus haut dans l'histoire séculaire de l'amitié franco-arménienne.

Je voudrais m'adresser également aux Français d'origine arménienne et les saluer de rester aussi dévoués et aussi fidèles aux valeurs de la République Française tout en gardant cet attachement à leurs racines. Votre présence aussi nombreuse dans cette salle en est un des témoignages.

Je voudrais aussi dire ma reconnaissance aux représentants des autorités françaises nationales, régionales, départementales et municipales, aux Sénateurs, aux Députés, aux personnalités politiques, aux représentants des milieux intellectuel, artistique, culturel, médiatique et associatif, aux

© STEPHANE EOLMEZIAN

milliers de Français d'origine arménienne, à tous ceux dont j'ai senti le soutien durant toutes ces années.

Monsieur le Maire,
Chers amis,

Je remercie encore une fois la Mairie de Paris pour l'organisation de cette manifestation qui m'a donné l'occasion de m'exprimer dans cette salle si familière, dans cette belle Mairie qu'il est impossible d'oublier. Merci, Paris ! Merci la France !

A L'OCCASION DE LA BÉNÉDICTION DU SAINT CHRÈME
A ETCHMIADZINE

Sous le Haut Patronage de Sa Sainteté KAREKINE II
Catholicos de Tous les Arméniens

**Le Diocèse de l'Église Apostolique Arménienne
de France**

organise un

PÈLERINAGE EN ARMÉNIE
du 26 septembre au 3 octobre 2008
(8 jours / 7 nuits)

Renseignements et Inscription
auprès de votre église,
ou l'Archevêché au 01 43 59 67 03

SABERATOURS
Le spécialiste du voyage en Arménie

SABERATOURS
11, rue des Pyramides 75001 Paris
Tél : 01 42 61 51 13 – Fax : 01 42 61 94 53
armenie@saberatours.fr

SEVAN VOYAGES
48, cours de la Liberté 69003 Lyon
Tél : 04 78 60 13 66 – Fax : 04 78 60 92 26
sevan@selectour.com

Le nouveau gouvernement d'Arménie

Le nouveau gouvernement comprend dix-sept ministères : les deux postes clés ont été attribués à **Seyran Ohanian**, 46 ans, qui dirigera le ministère de la Défense et à **Edward Nalbandian**, 53 ans, personnage familier de la communauté arménienne de France qui conduira la diplomatie arménienne.

Depuis 2007, le général **Seyran Ohanian** était vice-premier ministre de la Défense et chef d'état-major des forces armées d'Arménie. Auparavant, il avait occupé différents postes au sein des armées au Karabagh, y compris celui de ministre de la Défense. Ohanian est natif de la ville de Chouchi. Il est marié, père de trois fils et titulaire de la médaille de Héros de l'Artsakh. Il sera assisté d'un fin spécialiste des affaires militaires, le lieutenant-général **Youri Khatchatourov** au poste de chef d'état-major des forces armées et premier adjoint du ministre.

Edward Nalbandian, ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire d'Arménie en France, auprès du Vatican, en Israël et en Andorre, devient par décret présidentiel ministre des Affaires étrangères d'Arménie. On se souviendra qu'il a mené à bien l'année de l'Arménie en France. Il est né en 1956, diplômé de l'Institut d'État des relations internationales de Moscou et polyglotte. Sa charge diplomatique l'a conduit au Liban, en Égypte, au Maroc, à Oman, un orient qu'il connaît bien. Il est marié et papa d'une fille.

Les nouveaux promus : **Armen Kevorkian** (ancien chef du cabinet présidentiel), à l'Aménagement du Territoire et vice-premier ministre ; **Tigrane Davtian** au ministère des Finances ; **Kourken Sarkissian** aux Transports et Communications ; **Mher Shahgeldian** aux Situations d'urgence.

La majorité (11) des ministres sont reconduits dans leurs fonctions : **Nerses Yeritsian** au ministère de l'Économie, **Armen Movsisian** à l'Énergie et aux Ressources naturelles, **Haroutioun Khouchkian** à la Santé, **Aram Haroutiounian** à la Protection de la nature et **Aghvan Vartanian** au ministère du Travail et des Affaires sociales, **Levon Mkrtchian** à l'Éducation et à la Science, **David Lokian** à l'Agriculture, **Kevork Danielian** à la Justice, **Armen Grigorian** à la Jeunesse et aux Sports, **Hasmik Boghossian** à la Culture et **Vartan Vartanian** à l'Urbanisme.

Hovik Abrahamian, ancien ministre de l'Aménagement territorial, a été nommé chef de cabinet présidentiel. **Andranik Manoukian**, ancien ministre des Transports et de la Communication et **Manouk Topouzian**, ancien chef de cabinet du gouvernement, ont été nommés conseillers du Président.

En vertu de l'article 74 de la Constitution, le nouveau Gouvernement doit présenter son programme devant l'Assemblée nationale dans un délai de 20 jours.

Un Premier ministre d'attaque ? A voir

Tigran Sarkissian

a donc, conformément à l'article 55 de la Constitution, formé le nouveau gouvernement. Si sa nomination est largement approuvée par la classe politique, il est perçu ailleurs comme un technocrate et les très nombreuses fluctuations du dollar ont laissé l'impression qu'elles servaient les intérêts du pouvoir. Va-t-il réussir à faire ses réformes sans trop de douleur ? **Serge Sarkissian** aurait fait ce choix, assure-t-on, en tenant compte de ses qualités professionnelles, son calme, ses idées. Certains reprocheront sûrement à ce jeune homme le fait que son épouse et ses deux enfants vivent en Europe depuis de nombreuses années. Dans l'immédiat, le nouveau jeune

Premier ministre d'Arménie, a déclaré que les priorités de son gouvernement sont déjà fixées et qu'il vise à la réalisation de celles-ci. Mais comment vont se traduire dans les faits ces réformes promises par le nouveau président alors que onze ministres de l'ancien gouvernement ont conservé leurs postes ? On peut s'interroger ?

Le tandem des Sarkissian devra tenir cinq ans

Le gouvernement respectera le programme « ambitieux » du Président arménien qui a été approuvé par le peuple », est-il dit. Tigrane Sarkissian entend

être un chef de l'exécutif exigeant et sévère comme il l'avait été lorsqu'il présidait la Banque centrale, ce qui signifie

qu'une fois les responsabilités des ministres précisées, ceux-ci devront produire les résultats tangibles de leur action. En cas d'échec, une évaluation serait donnée publiquement. Enfin, le Premier ministre ne souhaite se joindre à aucun parti afin de garder sa totale liberté de mouvement dans le choix des hommes qu'il veut avant tout professionnels.

Pour ce qui concerne la politique étrangère, le nouveau ministre des Affaires étrangères, **Edouard Nalbandian**, en a souligné les axes majeurs : consolidation des relations avec les principaux partenaires, la Russie, les USA et les pays européens avec, à terme, l'intégration de l'Arménie dans l'Union européenne. Renforcement des rapports avec les pays voisins, priorité pour un règlement du conflit du Karabagh. Concernant la Turquie, le ministre a réaffirmé la volonté de l'Arménie de développer des relations sans conditions préalables.

Vartan Oskanian quitte la scène diplomatique

On n'entendra plus sa voix grave défendant avec force, passion et conviction la cause arménienne devant les nations du monde. On ne verra plus sa haute silhouette dans les couloirs de l'ONU. On ne sentira plus sa poignée de main franche et vigoureuse. Vartan Oskanian a remis sa démission tout en précisant cependant son intention de rester en Arménie afin de participer à la vie publique. Dans son discours d'adieu au personnel du ministère et aux jeunes diplomates, il a déclaré : « *Mon attachement à l'Arménie et à son avenir n'a pas commencé lorsque je suis devenu ministre des Affaires étrangères. Il ne cessera pas maintenant que je ne suis plus ministre des Affaires étrangères. J'ai servi non pas un homme, mais un peuple et un pays, la République d'Arménie. Je suis fier du travail que nous avons accompli ensemble.* »

V. Oskanian fait ses adieux au personnel du ministère

Vartan Oskanian, originaire de Syrie, vivait aux États-Unis avant de venir s'installer en Arménie où il a adopté la citoyenneté arménienne. Il aura servi à la fois **Levon Ter Petrossian** et **Robert Kotcharian**. Le ministre sortant a été une personnalité respectée pour sa compétence à représenter les spécificités de la réalité arménienne, d'en comprendre les exigences mais aussi la nécessité d'établir une véritable démocratie en Arménie. Bien que déplorant de n'avoir pu obtenir un règlement de paix au Karabagh, il peut se satisfaire d'avoir contribué à son

développement, comme à celui de l'Arménie.

« *L'Arménie est la preuve vivante que l'on peut être un membre respecté de la communauté internationale et en même temps aller à contre-courant pour assurer l'autodétermination et la sécurité du Karabagh* », a dit Oskanian.

Evoquant les événements de février-mars, il a dit : « *Ce fut la période la plus difficile de ma carrière. Je fais partie d'une administration qui est responsable de ce qui se passe dans ce pays. Et depuis le début de sa campagne, j'étais en désaccord, publiquement et en privé, avec la tactique, les méthodes et les objectifs de l'opposition. Il n'est pas dans ma nature d'obéir aveuglément, pas plus que de me jeter dans l'opposition amère.* »

Les deux chefs religieux rencontrent S. Sarkissian

Lundi 21 avril, le Chef de l'Église apostolique arménienne, Sa Sainteté **Karékine II** du Saint-Siège d'Etchmiadzine et le catholique **Aram Ier**, Chef du Catholicosnat d'Antélias au Liban, ont rencontré le président arménien **Serge Sarkissian**.

Les deux prélats étaient venus lui apporter leur plein soutien dans sa politique de redressement du pays et exprimé l'espoir qu'il travaillera avec dévouement et un grand sens des responsabilités au service du peuple et des intérêts de la nation.

Une réprimande publique au parfum de show télévisé

Lors d'une réunion avec la direction du service des douanes filmée en direct, le président **Sarkissian** s'est livré à une attaque en règle sur la corruption qui « y prospère », entretient l'illégalité et entrave l'économie du pays. « *Les douaniers encouragent la contrebande à s'enrichir illégalement et pénalisent les importateurs refusant de verser des pots-de-vin. Nous devons pouvoir vivre dans un pays où l'on peut faire des affaires sans complications* », a-t-il ajouté. « Toutes les études montrent que ce sont davantage les petites et moyennes entreprises qui éprouvent des difficultés avec les douanes ».

Dans ses commentaires, **Sarkissian** a dénoncé la contrebande de marchandises vers l'Arménie par des hommes d'affaires en collusion avec les agents des douanes ainsi que d'autres arnaques qui permettent à des importateurs d'échapper aux droits de douane et autres taxes. Un grand nettoyage semble s'amorcer dans un service aussi sensible que les douanes. Espérons que l'État ira jusqu'au bout. Conséquence, **Armen Avedissian**, le directeur des douanes a été démis de ses fonctions et remplacé par **Gaguik Khatchatrian**.

Saint Mesrob à l'honneur à Alfortville

C'est le dimanche 13 avril que la communauté arménienne d'Alfortville inaugurerait la stèle de pierre portant l'alphabet arménien, façonnée et ciselée avec talent par un artiste discret, **Khatchig Bozkurt**, à l'occasion du 30e anniversaire de l'école Saint Mesrob. La stèle, qui figure en

bonne place à gauche de la porte d'entrée de l'église arménienne Saint Paul Saint Pierre, fut dévoilée, puis bénite par Monseigneur **Norvan Zakarian**, le nouveau prélat du Diocèse de France, entouré d'une foule compacte des fidèles et en présence de l'infatigable député-maire d'Alfortville, **René Rouquet**, qu'accompagnaient nombre de ses conseillers délégués.

Voilà encore une excellente initiative à mettre au crédit du Conseil d'administration de l'église Saint Paul Saint Pierre.

Jugement à Lyon

Le mémorial du génocide arménien, inauguré le 24 avril 2006 place Antonin-Poncet (Lyon 2e) n'aurait pas dû voir le jour. C'est ce qui ressort du jugement du tribunal administratif de Lyon rendu le 23 avril, suite à une plainte déposée par **L'Association de défense et de protection des places Bellecour et Antonin-Poncet**. Pour les magistrats, le préfet aurait dû exiger un permis de construire, l'œuvre volumineuse étant « dans le champ de visibilité d'un édifice classé au titre des monuments historiques. Le tribunal administratif a cependant estimé que son jugement « n'impliquait pas nécessairement la démolition de l'ouvrage et la remise de la place en l'état ». Fort heureusement.

En bref...

- L'Azerbaïdjan va, en 2008, accroître ses dépenses militaires de 53 % qui vont passer de 1,3 milliard de dollars à 2 milliards de dollars.
- Depuis 2003, 70 bébés sont nés en Arménie par insémination artificielle. L'efficacité de cette méthode est désormais de 43 à 44% selon Georgy Okoev, responsable du centre de recherche pour la santé de l'Enfant et de la Mère à Erevan. Le premier bébé artificiellement inséminé est né en Arménie en 2002.
- Selon le Service national des statistiques, les entreprises arméniennes ont importé l'année dernière 254 tonnes de thé qui ont été traitées et emballées par onze sociétés locales. Une tonne a été exportée et le reste a été consommé en Arménie.

Relève dans la communauté arménienne de Charvieu-Pont-de-Chéruy

Samedi 5 avril 2008 s'est déroulé dans la Salle Djébrael Bahadourian attenante à l'Eglise Saint-Nichan, deux Assemblées Générales capitales qui permettent d'assurer la relève communautaire à Charvieu grâce à **Léon Terzian**, président de l'éphorie de la paroisse Saint-Nichan, et **Samuel Tilbian**, le Président de la Maison de la Culture.

L'historique de notre communauté comporte trois grandes périodes :

– celle de la première génération qui va des années 1920 aux années 1950 qui se caractérise par l'installation des réfugiés arméniens vivant dans des conditions très précaires et créant néanmoins ses structures identitaires (église, éphorie, école et associations) ;

– la seconde période va des années 1950 aux années 1970 où apparaît une certaine érosion des activités due sans doute à une dispersion de la population et une intégration proche de l'assimilation. Deux faits marquent cette période : l'acquisition d'un terrain sous la Présidence de Monsieur Boutchaktchian, et l'organisation d'une manifestation le 24 avril 1965, devant le monument aux morts de Charvieu à l'initiative du Président **Aréguian** et d'**Ardachès Melkonian**.

– la troisième période va des années 1970 à nos jours. C'est l'engagement de quelques-unes de construire une salle polyvalente devant servir aussi de lieu de culte, l'ancienne salle devant être démolie. Mais les moyens financiers sont insuffisants et le recours à de jeunes quadras n'aboutira pas pour autant. L'arrivée du Président **Aris Hatchadourian** change tout. Il convainc **Djébrael Bahadourian** de rembourser les dettes et de partir sur un grand projet de construction d'une église avec son concours financier. L'événement marquera véritablement l'ère

du groupe **Aris Hatchadourian**, **Léon Terzian** et **Samuel Tilbian**, l'église est achevée en 1982 et, avec l'acquisition puis l'échange d'une parcelle de terrain, c'est le clos qui est agrandi.

En 1995, avec l'accord de Léon Terzian, Samuel Tilbian Président de l'association culturelle engage d'importants travaux pour créer la Maison de la Culture « Monté Melkonian ». Estimant avoir accompli leur mission au service de la communauté durant 35 ans, ils ont transmis le relais à deux nouvelles équipes rajeunies. La Paroisse Saint-Nichan est dorénavant gérée selon des statuts conformes au modèle du Diocèse de France, tels que le **Révérénd Père Garabed** les a fait adopter à la suite de la structuration du Diocèse.

Bon vent aux nouvelles équipes qui devront œuvrer ensemble guidées par notre jeune R.P. Garabed pour le renforcement des liens communautaires en proposant, outre le service du culte, de nombreuses activités culturelles pour la pérennité de la paroisse Saint-Nichan et de la Maison de la Culture Monté Melkonian.

« Le Comité de Secours pour les Orphelins et les Etudiants », une association bientôt centenaire

Entretien avec la trésorière, Liliane Davidian

Madame, voudriez-vous retracer l'historique de votre association ?

Le Comité de Secours pour les Orphelins et les Etudiants reste la seule filiale de l'Union des Dames Arméniennes de Paris, Association sans but lucratif fondée à Paris le 15 mai 1913 par Aram Djvahirdjian. Elle comportait trois comités de secours : un pour les orphelins, un pour la Croix-Rouge d'Arménie et un pour les étudiants. L'Assemblée Générale Extraordinaire du 30 Janvier 1995 décida la mise en conformité des statuts de l'Association et la modification de son nom, devenu aujourd'hui « Comité de secours pour les Orphelins et les Etudiants ».

Pratiquement un siècle d'existence pour une association arménienne à vocation sociale ! Comment expliquez-vous ce succès ?

Cette association est un symbole d'entraide communautaire par le biais de diverses activités afin de recueillir des dons pour ses œuvres, aider les familles en difficultés, allouer des bourses aux étudiants d'origine arménienne ou collecter des vêtements, chaussures, fournitures scolaires pour l'Arménie.

Comment se sont traduites vos actions dans le passé et qu'en est-il aujourd'hui ?

Dès ses débuts, par différentes interventions, l'Association a secouru les Arméniens partout là où des besoins particuliers se faisaient sentir. En 1919, nous importions des tissus anglais destinés à fabriquer des vêtements pour l'Arménie ; en 1921, nous débloquions des fonds au profit des orphelins arméniens, réfugiés au Caire ; dans les années 60, beaucoup d'Arméniens fuirent l'Egypte et nous fûmes sollicités pour trouver des familles d'accueil, tant en Amérique qu'en Europe ; en 1980, des réfugiés arrivent du Liban et le CSOE répond présent.

Quels sont vos rapports avec l'Arménie ? Y avez-vous des réalisations dont vous pouvez vous prévaloir ?

Depuis le séisme de 1988, nous avons expédié et distribué des centaines de cartons de vêtements, chaussures, draps et couvertures dans les villes et les campagnes d'Arménie. 1999 marque un tournant. L'association s'implique davantage dans l'aide aux écoles, hôpitaux et orphelinats, en Arménie et au Karabagh, avec achat sur place de matériels (chaises, bureaux, peinture...), pour la réfection de locaux.

Depuis 2006, le CSOE compte de nouveaux jeunes très actifs qui effectuent, parallèlement à l'aide matérielle, des travaux de rénovation dans des écoles d'Arménie (en 2007 Ledjap et n° 19 de Yérevan). Sous la présidence de Sévan Karian, un souffle nouveau et dynamique a été donné à l'association : organisation de rencontres sportives, camps de vacances, soirées dansantes, Un film réalisé par deux membres de l'équipe relate en 52 minutes la vie du village de Ledjap et la manière dont les travaux ont été réalisés par nos jeunes. Il a obtenu un vif succès d'estime lors de sa projection le 22 décembre 2007 au cinéma « Club de l'Etoile » à Paris, et a été sélectionné pour le festival des Films Documentaires de Berlin. (des CD seront réalisés et proposés prochainement).

L'action discrète semble être l'apanage de votre association. Avant de nous quitter, avez-vous un message à l'attention de nos lecteurs ?

Notre action semble discrète mais le bouche à oreille et le sérieux de nos engagements font que notre association perdure. Elle compte environ 200 donateurs et nous invitons tous ceux qui pourraient nous aider financièrement ou par des dons en nature pour les enfants (fournitures scolaires ou jouets) à prendre contact avec nous. (Liliane Davidian 01 39 58 46 23). **G.V.D.**

Հիմնադիր՝ Աւետիս ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

ՄԱՅԻՍԻՆ՝ ՇՈՒՇԻ

Կիլիկիոյ Հայկական պետութեան թագաւորներէն Հեթում Բ. իր հատած դրամներուն վրայ գրած էր. «Սոյ բերդն է թագաւորը»: Այսինքն՝ Կիլիկիոյ Հայկական թագաւորութեան մէջ իշխողը ո՛չ թէ ինքն է, այլ՝ Սոյ անառիկ միջնաբերդը, որ ամենավերջինը ինկաւ եւ որու գրաւումը խորհրդանշեց Կիլիկիոյ Հայկական պետութեան վախճանը:

Նոյն ձեւով կրնանք ըսել, որ Արցախի մէջ տէրը, իշխողը Շուշի բերդն էր: Բերդ մը, որ բարձրանալով տեղւոյն Հայկական բնակավայրերու հիմքին վրայ, այնուհետեւ պիտի դառնար քայքայման եւ անկման պատճառը Սամսայի մելիքութիւններուն, որոնք Հայոց պետականութեան վերջին բեկորներն էին:

© MAX STWASIAN

ԺԹ. դարու կէսերէն սկսեալ Շուշին, սակայն, քանի մը տասնամեակ պիտի դառնար Հայ մշակոյթի եւ դպրութեան ծաղկուն կեդրոններէն մէկը, ուր պիտի հաւաքուէին արեւելահայ եւ նոյնիսկ արեւմտահայ մտաւորականութեան նշանաւոր դէմքերէն շատերը:

Հայկական Շուշին հրոյ ճարակ դարձաւ 1920-ի Մարտին, երբ արեւմտեան շարք մը տէրութիւններու խարդաւանքով զօրավար-նահանգապետ նըշանակուած Սուլթանովի զինեալ հրոսակները կրակի եւ մոխիրի վերածեցին քաղաքը՝ կոտորելով Հայ բնակչութիւնը: Այնուհետեւ Շուշին մեծապէս բնակուեցաւ եւ կառուցուեցաւ ատրպէյճանական ոճով եւ բնակչութեամբ:

Ցատկանշական է, սակայն, որ քաղաքի ձեւափոխութիւններու ընթացքին չփճացուցին այրուած Հայկական մասի փոքր մէկ հատուածը, որու տուններու պատերուն վրայ հրդեհի մուրն ու տանիքներու մոխիրներուն մնացորդներն իսկ պահպանուեցան: Փոխելով քաղաքի Հայկական պատկերը՝ ատրպէյճանական իշխանութիւնները թողուցած էին այդ մէկ հատուածը՝ որպէս ահեղ յիշեցում արցախահայութեան, թէ վերջնական արդիւնքին իրեն ինչ կը սպասէ ապագային:

Պատմութիւնը դարձեալ կրկնուեցաւ, եւ արցախահայութեան տրուեցաւ այն դասը, որ որպէս յիշեցում եւ օրինակ պահուած էր մօտ վեց տասնամեակ: Եւ այդ տասնամեակներու ընթացքին Շուշին ինչքան ալ ներկայացուէր որպէս զրմբուխտեայ քար մը երկնային լազուր կամարին վը-

րայ, արցախահայութեան համար, միեւնոյնն է, մնաց որպէս կորստեան ցաւի եւ ստորացումի քարեղէն զանգուած մը, որ գեղարուեստականօրէն պիտի արտացոլուէր Ստեփանակերտէն իրեն նայող Տատիկ-Պապիկի քարեղէն խտացեալ լուռ բողոք եւ ընդվզում եղող Հայեացքին մէջ:

1988-ի Մայիսէն մինչեւ 1991-ի Հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսները Շուշին բարձունքի վրայ գտնուող քարեղէն լուռ սպառնալիքէ մը աստիճանաբար դարձաւ Լեռնային Ղարաբաղի մայրաքաղաքին ու ընդհանրապէս ողջ Արցախին սպառնացող ահապահ վտանգ մը, որ մէկ կողմէ ուղղուած էր դէպի Քարինտակ եւ Շոշ գիւղերը, միւս կողմէ՝ դէպի Բերդաձոր՝ իր բուն հարուածը ուղ-

ղելով, սակայն, Ստեփանակերտի վրայ:

Արցախեան շարժման սկիզբէն աւելի քան չորս տարի Շուշին պարտադրեց, որ Ստեփանակերտը եւ ողջ Արցախը ապրին իր թիւադրանքով:

Շուշին իր թիկունքը եղող Լաչինի հետ պարտադրեց, որ չորս տարի շարունակ ուղղաթիւներ փոխարինեն ինքնաշարժները եւ հանրաշարժները, իսկ «Յաք 40» օդանաւը՝ բեռնատարները:

Ծանրածանր այդ տարիներուն նոյն ձեւով ամէն անգամ վերադառնալու ժամանակ ներքին մտավախութեամբ մը կը նայէիր վարը տարածուող եւ աստիճանաբար հեռուն մնացող Արցախին, թէ արդեօք պիտի չընկրկի՞, պիտի յարատեւէ՞, պիտի կարենա՞յ պահել ռազմաճակատի եւ զծաշին պաշտպանութեան վերածուած իր սահմանները, արդեօք անգամ մըն ալ առիթ պիտի ըլլա՞յ տեսնել զայն: Նոյն այս մտավախութեամբ հրաժեշտ կու տայիր դիրքերուն վրայ հարազատացած տղաներուն՝ չգիտնալով՝ դարձեալ պիտի հանդիպի՞նք, թէ պարզապէս պիտի մասնակցինք անոնցմէ մէկուն յուզարկաւորութեան՝ նայելով հոգնատանջ, բայց արդէն հանգստացած դէմքին՝ մտովի փորձելով վերականգնել անոր մարած ժըպիտը եւ այն կեցուածքը, որով դիրքաւորուած էր այսինչ լեռնալանջին, կամ այսինչ գիւղի մատոյցներուն:

Շուշին մեզի պարտադրեց վերջ տալու «վերջին տունը» ըլլալու հոգեբանական այն բարդոյթին, որով աննկատ քանդուող Հիւսուածքի նման դարերու ընթացքին սկսած Հայ գաղթականու-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ ԱՊՐԻԼ 24-Ի ՊԱՏԳԱՄԸ

«Սիրելի Հայրենակիցներ, Այսօր մենք ոգեկոչում ենք Հայոց Յեղասպանութեան զոհերի յիշատակը: Օսմանեան Թուրքիայում պետականօրէն ծրագրուած եւ իրականացուած եղեռնի արդիւնքում Հայ ժողովրդի մի հսկայական հատուած բնաջնջուեց իր բնօրրանում եւ զրկուեց իր կենսատարածքից: Ոչնչացուեցին եւ այսօր էլ շարունակում են ոչնչացուել քաղաքակրթական, մշակութային եւ նրթական բազում արժէքներ, որ Հայ ժողովուրդն արարել է հազարամեակներ շարունակ:

Հայոց Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչման եւ դատապարտման խնդիրը Հայաստանի արտաքին քաղաքական օրակարգի օրինաչափ եւ անխուսափելի մասն է: Համայն Հայութեան Հայրենիք Հայաստանն իր ջանքերը պատմական արդարութեան վերականգնման ուղղութեամբ պէտք է շարունակի բազմապատկուած փութաջանութեամբ: Յեղասպանութեան դատապարտման հարցում մերժողականութիւնն ապագայ չունի. յատկապէս՝ այսօր, երբ աշխարհի բազմաթիւ երկիրներ իրենց ձայնն են միացրել ճշմարտութեան ձայնին:

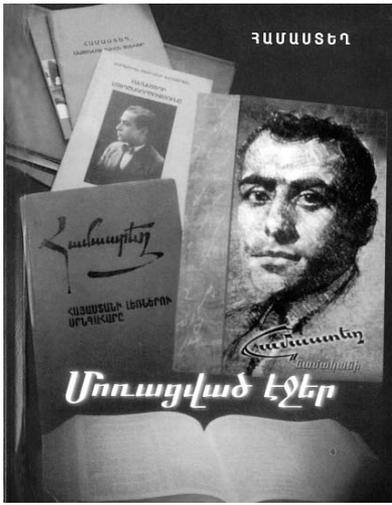
Յեղասպանութեան ճանաչումն ու դատապարտումը Հայ ժողովրդի նեղ ազգային հարցը չէ: Մարդկութեան դէմ կատարուած ոճիրն ունի համամարդկային նշանակութիւն եւ հնչեղութիւն. ուրեմն եւ՝ պէտք է ստանայ համամարդկային արձագանգ: Մեր նպատակներն ընդհանուր ոչինչ չունեն վրէժի եւ թշնամանքի հետ: Անմեղ զոհերի սուրբ յիշատակը վառ պահելով հանդերձ՝ մենք պատրաստ ենք հենց վաղը բնականոն յարաբերութիւններ հաստատել Թուրքիայի հետ առանց որեւէ նախապայմանի:

Սիրելի Հայրենակիցներ, Հայոց եղեռնի պատճառների եւ նախապատմութեան մասին շատ է խօսուել ու գրուել: Բազմաթիւ նոր փաստեր ու վերլուծութիւններ սպասում են իրենց հրապարակմանը, բայց մի բան պարզ էր ի սկզբանէ. նման յանցագործութիւն հնարաւոր էր իրականացնել միմիայն Հայկական պետականութեան բացակայութեան պայմաններում: Այսօր՝ Ապրիլի 24-ին, մենք պարտաւոր ենք առանձնապատուկ սրութեամբ գիտակցել Հայոց պետականութեան բացառիկ նշանակութիւնը: Համայն Հայութիւնը պէտք է զարգանայ եւ հզօրանայ՝ փարուած իր պետութեանը, որ մեր ժողովրդի անվտանգութեան գրաւականն է»:

Թեամբ աստիճանաբար նօսրացաւ մեր Հայրենիքը:

Դարեր շարունակ մեր հոգեբանութեան մէջ իշխած է «վերջին տան» սարսափը:

1988-ի Մայիսին Շուշիի Հայկական քաղաքամասի տեղահանմամբ Ստեփանակերտի մէջ Հայկական վերջին տունները դարձան կրկնակի վերջին թաղամասի տունները, որոնք, սակայն, չձգուեցան Հայոց պատմութեան, մինչ այդ եղած մնացեալ (Շար.ը տեսնել էջ 6)

ՀԱՄԱՍՏԵՂ ՄԵԾԱՐՈՒԱԾ

Երևանի Պետական Համալսարանի և Համազգային Հայ կրթական և Մշակութային Հիմնադրամի նախաձեռնությամբ Համալսարանի բանասիրության բաժնին մէջ գիտաժողով մը կազմակերպուած է՝ նուիրուած ականաւոր գրող Համաստեղին (Համբարձում Կէլէնեան):

Նիստին նախագահող Տեսուչ Արծրուն Աւագեանի համաձայն. «Գիտաժողովը Հնարաւորութիւն պիտի տայ նոր Հայեացքով, նոր տեսակէտ մը ծանօթանալու Համաստեղի գրականութեան, միաժամանակ արժեւորելով անոր տեղն ու դերը Հայ գրականութեան Համապատկերին մէջ»: Ըստ Հայաստանի Գրողներու Միութեան նախագահ Լեւոն Անանեանի, Համաստեղը Հայ երիտասարդութեան ու Հասարակութեան ներկայացնելու և ծանօթացնելու առնչութեամբ մեծապէս պիտի նպաստեն նման գիտաժողովներ:

Համաստեղի կեանքին և գործունէութեան վերաբերեալ բոլոր զեկոյցները պիտի ամփոփուին ժողովածոյի մը մէջ, որով Հնարաւորութիւն պիտի տրուի աւելի լայն Հասարակութեան ներկայացնել գրողը:

Գիտաժողովին մասնակցած են Համալսարանականներ, գրականագէտներ, մշակութային գործիչներ: Այս առթիւ ներկայացուած է նաեւ լիբանանահայ գրականագէտ Գրիգոր Շահինեանի խըմբազրութեամբ հրատարակուած Համաստեղի կեանքն ու գործունէութիւնը բնութագրող Հատորը:

Յիշեցնենք նաեւ, որ Երևանի Պետական Համալսարանի հրատարակչութիւնը լոյս ընծայած է «Համաստեղ. Մոռացված էջեր» խորագրով քառահատոր հրատարակութիւն մը, որուն Դ. Հատորը՝ Հովանաւորութեամբ և ծախսով Գալուստ Կիլպէնկեան Հիմնարկութեան Հայկական բաժնին:

ԴԱՍԱՆՕՍԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Փարիզի Սուրբ Յովհաննէս-Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան կազմակերպութեամբ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԻՋԻՆ ԴԱՐՈՒՆ ՎԱՆՔԵՐՈՒ ՈՒ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆՆԵՐԸ
 Ֆիլմի ցուցադրութեամբ
 Դասախօս՝
ՀԱՅՐ ՅԱՐՈՒԹԻՒՒՆ ՊԶՏԻԿԵԱՆ
 Զորքըլաթի, 14 Մայիս 2008, ժամը 20.30-ին
 Մայր Եկեղեցւոյ սրահին մէջ
 15, Ժան Կուտոն փողոց, Փարիզ 8-րդ

«ԱՐՏՈՅՏՆԵՐՈՒ ԱԳԱՐԱԿԸ»՝ ՅՈՒՅԱԴՐՈՒԱԾ ԱՄՆ-Ի ԳՈՆԿՐԷՍԻՆ ՄԷՉ

Անթոնիա Արսլանի վէպին Հիման վրայ նկարահանուած Փառլո և Վիթթորի Թաւիանիներու «Արտոյտներու Ագարակը» ժապաւէնը ցուցադրուած է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Գոնկրէսին «Ռէյպլոն» շէնքի դահլիճին մէջ:

Անթոնիա Արսլանի այս գիրքը իրենց ագարակին մէջ բարեկամներ հիւրընկալելու պատրաստուող ընտանիքի մը պատմութեան Հիման վրայ կը պատմէ 1915-23-ին Օսմանեան Կայսրութեան մէջ Հայերու դէմ իրագործուած ցեղասպանութեան ծրագրի մանրամասնութիւնները: Հատորը Եւրոպայի մէջ ցարդ արժանացած է 17 մրցանակներու և թարգմանուած է 14 լեզուներու:

Նախքան ժապաւէնի ցուցադրութիւնը, Իլլինոյէն դեմոկրատ գոնկրէսական Տէնիլը Լիփինսքի յայտնած է, թէ ուրախ է, որ այս ժապաւէնը Գոնկրէս Հասցնելու աշխատանքին մէջ ինքն ալ դեր ունեցած է, աւելցնելով, թէ Գոնկրէսին պարտականութիւնն է Հայոց Ցեղասպանութեան Հարցը լուսարձակի տակ պահել և պայքարել ցեղասպանութեան դէմ, ուր որ ալ ըլլայ, որպէսզի ապագայ ցեղասպանութիւններու առաջը առնուի:

Ցուցադրութեանէն յետոյ, Արսլան շնորհակալութիւն յայտնած է ներկաներուն, որ մասնակցած են Հայոց Ցեղասպանութեան ճանաչում ապահովելու արշաւին մաս կազմող այս ձեռնարկին:

ՄԱՅԻՍԻՆ՝ ՇՈՒՇԻ

(Շարունակուած էջ 5-էն)

վերջին տան զգացողութեան թօթափման՝ Հայ ժողովուրդի Հոգեբանական այն բեկումը, որ 1992-ի Մայիսին իր բարձրակէտին պիտի հասնէր Շուշիի ազատագրմամբ»:

Շուշին, սակայն, պարտադրեց, որ մինչ այդ Ստեփանակերտը ըլլայ ո՛չ միայն պատերազմող Հանրապետութեան մայրաքաղաքը, այլև՝ ուղիմաճակտի առաջին գիծը:

Շուշին մեզի պարտադրեց, որպէսզի բարձունքներու այս պատերազմին մէջ Ստեփանակերտի վրայ ամիսներ շարունակ տեղացած կրակի պատճառով 1992-ի Մայիսին աշխարհի ամենագեղեցիկ, անկրկնելի և գրեթէ անհաւատալի տեսարանը մեզի համար դառնայ Շուշիէն Ստեփանակերտ նայիլը: Յանկութիւն մը, որ նախ անհաւատալի էր, ապա դարձաւ երազանք, սակայն ան իրականացաւ, երբ դարձաւ Ստեփանակերտը աւերող պարտադրանք:

Շուշիի ազատագրման 16-ամեակի այս օրերուն եկէք նախ խոնարհիք բոլոր անոնց առջեւ, որոնք կեանքին մէջ, դժբախտաբար, ալ չփոխուեցան և իրենց Հարազատներու աչքերուն մէջ մընացին այնպէս, ինչպէս որ զանոնք վերջին անգամ ճակատ ճանապարհած էին, իսկ իրենց մարտական ընկերներուն յիշողութեան մէջ դրոշմուեցան այնպէս, ինչպէս որ էին մինչեւ այն վերջին ճակատագրական ակնթարթը, երբ դիպուկահարին գնդակը, զէնքի ու գնդացրային կրակահերթը, հրթիռներու ու ուռմբերու և հակահետեւակային ու հակահրասայլային ականներու բեկորները կտրեցին անոնց կեանքին թելը:

Սոնարհիք բոլոր անոնց առջեւ, որոնք 1990-1994 թուականներու ժամանակահատուածի որեւէ մէկ կէտէն վերջ ալ չփոխուեցան՝ պաշտպանական դիրքերը Ստեփանակերտէն դէպի Շուշի և

ՎԱԶԳԷՆ Ա.-Ի ԵՒ ՎԻՔԹՈՐ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿՆԵՐԸ

Երևանի մէջ իր անդրանիկ նիստը գումարած է Երանաշնորհ Վազգէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի և Վիքթոր Համբարձումեանի ծննդեան 100-ամեակներու նշումը նախապատրաստող յոբելեանական յանձնաժողովը: Վազգէն Ա.-ի նուիրուած ձեռնարկներու ծրագրի նախագիծը կ'ընդգրկէ գիտական, կրթական, մշակութային և այլ ոլորտներու մէջ նախատեսուած ձեռնարկներ: Կը նախատեսուի 2008-ի ամբան ու աշնան կազմակերպել յոբելեանին նուիրուած գիտաժողով, հոգևոր երաժշտութեան փառատօս, լուսանկարչական, արխիւային նիւթերու ցուցադրութիւններ, հրատարակել Վազգէն Ա.-ի երկերու լիակատար ժողովածուն, հանրակրթական դպրոցներուն մէջ՝ «Հայոց եկեղեցու պատմութիւն» նիւթին շուրջ կազմակերպել Վեհափառ Հայրապետին կեանքին ու գործունէութեան նուիրուած բաց դասեր:

Կը նախատեսուի նաեւ Երևանի և Էջմիածնի կեդրոնական փողոցներէն մէկը անուանակոչել Վազգէն Ա. Կաթողիկոսի անունով, հրապարակ հանել յոբելեանին նուիրուած յուշադրամ և հաստատել կրթաթոշակ:

ԻՒՆԵՍԿՕ 2008 թուականը յայտարարած է Վիքթոր Համբարձումեանի տարի, հետեւաբար ծրագրի ձեռնարկները պիտի ունենան նաեւ միջազգային լայն ընդգրկում: Կը նախատեսուի այս տարուան աշնան կազմակերպել մեծ գիտաժողով մը, Հայաստանի Հանրապետութեան Գիտութիւններու Ազգային Ակադեմիոյ գիտական նստաշրջան: Բացի ատկէ, գիտական պատուիրակութիւններ պիտի ուղարկուին Ռուսաստան, ուր Վիքթոր Համբարձումեանին նուիրուած գիտական նիստեր պիտի գումարուին:

Կը նախատեսուի կազմակերպել Վիքթոր Համբարձումեանի գիտական ժառանգութեան նուիրուած՝ երիտասարդ աստղաբնագէտներու երկրորդ միջազգային դպրոցը՝ արտասահմանի շուրջ երեք տասնեակ անուանի գիտնականներու մասնակցութեամբ: Նաեւ, լոյս պիտի տեսնէ Համբարձումեանի մասին յուշագիրք մը, պիտի հրատարակուին անոր Հանրամատչելի յօդուածներու հաւաքածոն և գիտական աշխատանքներու ցանկը: Ձեռնարկներ պիտի կազմակերպուին մասնաւորաբար Համբարձումեանի ծննդավայրին՝ Գեղարքունիքի մարզին մէջ:

ԵՐԿՔԱՂԱՔԱՅԻ ԴԱՐՁԱԾՆԵՐ

Հայաստանի մէջ երկբաղաբացիութեան մասին օրէնքի կիրարկումէն ի վեր երկբաղաբացի դարձած են 1561 հոգի: 1415 քաղաքացիներ, որոնք այլ պետութիւններու քաղաքացիութիւն ձեռք բերած են, առանց Հայաստանի քաղաքացիութենէն հրաժարելու՝ իրենց դիմումի համաձայն Հայաստանի երկբաղաբացիներ դարձած են:

Լաչինէն դէպի Գորիս յառաջ տանելու, ապա այդ ճանապարհը և Հայաստանի ու Լեռնային Արցախի Հանրապետութիւններու բոլոր-բոլոր կողմերէն դէպի Ստեփանակերտ ու Շուշի տանող ճանապարհները պաշտպանելու ճանապարհին:

ՎԱՐԴԱՆ ԴԵՒՐԻԿԵԱՆ
 (Ցապաւումներով արեւմտահայերէնի վերածուած)

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՅԺՄԵՌՈՒԹԻՒՆ

2027 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ՝ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԻՇ ՆՈՐՈԳԵԼ ԱՆԿԱՐԵԼԻ՞ ՊԻՏԻ ԴԱՌՆԱՅ

Ըստ երկու ֆրանսացի պրպտոզներու ուսումնասիրութեանց, մարզական մրցանիչներու մեծամասնութիւնը մօտաւոր ապագային կարելի պիտի չըլլայ նորոգել, որովհետեւ մարզկային մարմինը իր կարելիութեան սահմաններուն պիտի հասնի:

Ողիմպիական խաղերու կարգախօսը՝ «Աւելի արագ, աւելի բարձր, աւելի զօրաւոր»ը հաւանաբար պիտի փոխարինուի՝ «Նոյնքան արագ, նոյնքան բարձր, նոյնքան զօրաւոր» տարազով: «Փարիզի Մարզական Բժշկագիտական Կեդրոն»ի երկու հետազոտողներ՝ Պերթրլօ եւ Թուէն, 1896-էն 2007 թուականներու միջեւ արձանագրուած 5 մարզական տեսակի (մարմնամարզ, լող, հեծանիւ, ջնջկում եւ ծանրաբարձ) 147 մարզաձեւի մաս կազմող 3263 մրցանիչ մանրագնին վերլուծումի ենթարկելէ յետոյ, յանգած են այն եզրակացութեան, թէ 2027 թուականին մրցող մարզիկներու ֆիզիքական կարողութիւնները մարզկային մարմնի բնագիտական սահմաններուն պիտի բախին: Այս թուականին վերոյիշեալ մրցանիչներու 50 տոկոսը բարելաւել կամ զգալիօրէն նորոգել անկարելի պիտի դառնայ: Արդարեւ, գիտակցօրէն զննելով անոնք ստուգած են որ մրցանիչներու տարեկան զարգացումը կայունացում, նոյնիսկ նահանջ կ'արձանագրէ: Այսպէս, կարգ մը մրցանիչներ տասնեակ տարիներ կը դիմադրեն: Հետեւաբար բոլոր այս մրցանիչները իրենց լաւագոյն իրագործելի սահմանագիծը հասած են: Օրինակ մը. ըստ պրպտոզներու 100 մեթր արական վազքի սահմանային արժէքը 9.67 երկվայրկեանի կրնայ հասնիլ, մինչդեռ այսօրուան մրցանիչը 9.74 երկվայրկեան է: Եթէ նկատի ունենանք վերջերս բազմիցս լրսւած մտրակումի (dopage) դէպքերը, այս մրցանիչներուն կարելոր մէկ քանակը արդէն իրենց սահմանային արժէքին հասած ըլլալու են, եթէ այս վերջինները պարկեշտ մարզիկներու կողմէ չեն արձանագրուած: Այսպէս, օրինակ Ֆլորանս-Կրիֆիթ ձոյնըրի կողմէ քսան տարիէ ի վեր հաստատուած 100 մեթր կանանց վազքի մրցանիչը այս մարզի ներկայ լաւագոյն ցուցանիչներէն 3 առ հարիւրով միայն աւելի արագ է: Այդ կը նշանակէ, որ խնդրոյ առարկայ մրցանիչը աննորոգելի է, բացի արտասովոր արհեստագիտական նորութիւն մը որ առիթ ընծայէ մարզիկին կարենալ վա-

զել աւելի արագ, եւ կամ մարզիկին գաղտնօրէն խթանիչ դեղեր գործածելու պարագային:

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԱԽԱՄԵԾԱՐ, ԹԷ ԿԵԱՆՔԸ

Անասուններու իրաւունքները պաշտպանող Հանրահաւաքներն ու ցոյցերը վերջերս Եւրոպայի տարածքին, կարելոր աճ կ'արձանագրեն: Արդարեւ, տարեկանորէն ի վեր, 15-է աւելի ցուցարարական դէպքեր տեղի ունեցան, երբեմն ծնունդ տալով ապահովութեան ուժերու հետ բուռն բախումներու: Պատճառը այն է, որ կենդանիի վրայ գործադրուած փորձարկութիւնը, օր ըստ օրէ աւելի վիճելի հանգամանք կը ցուցաբերէ, երբ գիտութիւնը ինք եւս կասկածներ կ'արտայայտէ այս փորձարկութեանց անհրաժեշտութեան նկատմամբ: Առաջին հերթին, վերջին աշխատութիւնները կասկածի տակ կը ձգեն մարդը անասունէ զատորոշող սահմանին յատակութիւնը: Եւ որովհետեւ բնագիտական, մարմնակազմական եւ մոլեքուլային տեսանկիւններէ մեզի մօտիկ են կենդանիները, այս վերջինները թանկարժէք գիտական ձեռքբերումներու լուրջ ակունքներ կը հանդիսանան: Այս իսկ պատճառաւ, բժշկութեան, կենսաբանութեան, դեղագիտութեան եւ թմբեցուցիչներու ոլորտին մէջ արձանագրուած զարգացումները առանց կենդանիներու գոյութեան կարելի չէ ենթադրել: Կենդանիներու շնորհիւ իրագործուած յաջողութիւններու ցանկը բաւական երկար է: Բժշկութեան մարզի Նոպելեան մրցանակներուն 70 առ հարիւրը ձեռք ձգուած են աշխատանոցի անասուններու շնորհիւ: Այսուհանդերձ, կարգ մը պարագաներու մէջ անասուններու վրայ կատարուած փորձարկութիւններու ազդեցիկ բնոյթը կասկածելի է: Որովհետեւ, կենսաբանները այսօր հարկադրուած են ընդունելու թէ կենդանին մարդուն ճշգրիտ կրկնօրինակը չէ, քանի որ բոլոր բնագիտական երեւոյթները այս երկու խումբի էակներու համար միեւնոյնը չեն: Մարդուն համար բարեբար բնագիտական ազդակ մը կենդանին համար վտանգաւոր կրնայ ըլլալ: Այս ուղղութեամբ երբեմն արձանագրուած ողբերգական պատահարներ ասոր ապացոյցը կու տան:

Մէկ կողմէ բարոյական, միւս կողմէ գիտական այս անհանգիստ գոյափոխակին դիմաց, հետազօտական աշխարհը պարտի զգոյշ վարուիլ, իր փորձի կենդանիներուն նկատմամբ: Այս զգոյշ վերաբերումը կարելի է տարագաւորել երեք ուղղութեամբ.

- ա) Փորձի ենթարկուած կենդանիներու թիւը նուազագոյնի իջեցնել,
 - բ) Կիրարկուած փորձի եղանակները վերուսումնասիրել, փորձի կենդանիներուն տառապանքը պակսեցնելու համար,
 - գ) Եթէ կարելի է կենդանիներու վրայ կիրարկուած փորձերը ուրիշ միջոցներով փոխարինել:
- Այս երեք ուղղութիւնները, այսուհետեւ եւրոպական կանոնադրութեան հիմնական սկզբունքները պիտի դառնան: Զոհել աւելի քիչ թիւով կենդանի, իրագործել աւելի շատ փորձանօթային աշխատանք. ահաւասիկ նոր ուղեգիծ որ կը բացուի բժշկական ուսումնասիրական աշխարհին առջեւ:

Պատրաստեց՝ ՍՈՒՐԷՆ ՇԷՐԻԲ

ԿԱՐԴԱՅԷՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ
«ԱՇԵՆԱՐ»-Ը
Հայ թերթը Հայ տունին բարեկամն է

«ԱՌՈՂՁ ՍԿԻԶԲ»

Հայաստանի առողջապահութեան նախարարութիւնը ծանրանալով հաշմանդամներու հարցերուն վրայ գործադրութեան մէջ դրած է «Առողջ Սկիզբ» խորագրեալ ծրագիր մը:

Ծրագրին նպատակն է հաշմանդամ մանուկներու հասարակութեան մէջ լիարժէքօրէն համարական, անոնք եւ անոնց ընտանիքները մասնակից դարձնել իրենց հարցերուն վերացման եւ լուծման, ինչպէս նաեւ ապահովել վերականգնողական ծառայութիւններու մատչելիութիւնը: Ըստ նախարարութեան պատասխանատուներուն ծրագիրը ուղղուած է մանկական հաշմանդամութեան կանխարգելման, յատուկ կարիքներ ունեցող մանուկներու իրաւունքներու պաշտպանութեան, անոնց ընկերային վիճակի բարելաւման եւ մատուցուող բժշկական օգնութեան որակի բարձրացման, ինչպէս նաեւ հաշմանդամ մանուկներու եւ անոնց ընտանիքներուն հանդէպ հանրութեան վերաբերմունքին փոփոխման:

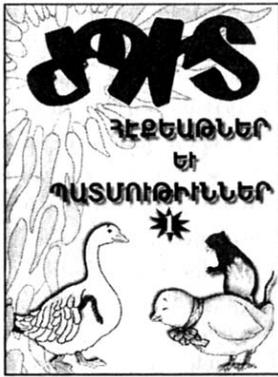
Ծրագրի շրջանակներուն մէջ կը ստեղծուին յատուկ մասնագիտական բժշկական խումբեր, մանուկներու զարգացման եւ վերականգնողական կեդրոններ:

Հարկ է նշել, որ ծրագիրը կ'իրականացուի Հայաստանի առողջապահութեան աշխատանքի եւ ընկերային հարցերու, կրթութեան ու գիտութեան նախարարութիւններու, «Առաքելութիւն Արեւելք» դանիական միջազգային օգնութեան եւ զարգացման կազմակերպութեան, նաեւ հայկական գանազան հասարակական կազմակերպութիւններու կողմէ: Ծրագրի նիւթական հովանաւորն է Դանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան Միջազգային Զարգացման Գործակալութիւնը:

ԼԱԽԱԳՈՅՆ ԺԱՊԱԻՆԻ ՄՐՑԱՆԱԿ

Ռուսաստան հաստատուած երիտասարդ բեմադրիչ Աննա Մելիքեանի «Մըրմէյձ» շարժապատկերը շահած է Սոֆիայի շարժապատկերի միջազգային 12-րդ փառատօսին լաւագոյն ժապաւէնի համար սահմանուած գլխաւոր մրցանակը: Դատարկազմը բարձր գնահատած է Մելիքեանի բեմադրութեան վարպետութիւնը եւ ժապաւէնի գաղափարն ու կշռոյթը: Ժապաւէնը նաեւ ամերիկեան «Մանտենս» փառատօսին Համաշխարհային շարժապատկերի մրցանակին տիրացած էր: Պաքու ծնած եւ Երեւան հասակ նետած Մելիքեան 2004 թուականին, երբ 17 տարեկան էր, Սոսկուա փոխադրուած է, ճիշդ իր նորագոյն շարժապատկերին հերոսուհիին նման: Մելիքեան նաեւ շարժապատկերին բեմագիրն է: Մրցանակաբաշխութիւնը տեղի ունեցաւ Պուլկարիոյ Մշակոյթի Ազգային Պալատին մէջ:

ԳՐԱԿԱՆ - ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ

ՀԱՃԵԼԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ ՍԸ

Պոլիս լոյս տեսնող «Ժպիտ» մանկապատանեկան պարբերաթերթը, որ կը հրատարակուի Թրքահայ Ուսուցչաց Հիմնարկի նախաձեռնութեամբ, վերջերս ընթերցասէր պատանիներու տրամադրութեան տակ դրած է հէքեաթներէ ու պատմութիւններէ բաղկացած ժողովածոյ մը: Ճոխ ու գունաւոր նկարներով, բարձրորակ տպագրութեամբ այս հրատարակութիւնը կ'ամփոփէ «Ժպիտ»ի նախկին թիւերուն մէջ լոյս տեսած տասնեակ պատմութեան, հէքեաթներ, հանելուկներ, այլ զուարճալիքներ: Գասական գրագէտներու առընթեր այնտեղ կան նաեւ նոր հեղինակներէ գործեր՝ հեղինակային, թէ թարգմանական: Մանուկներուն հայերէնը սիրցնելու, մայրենիին հետ շփուած մը ստեղծելու նոր առիթ մը ահա, որ վստահաբար պիտի արժանանայ նախանձախնդիր ծնողներու եւ դաստիարակներու մօտիկ ուշադրութեան ու հետաքրքրութեան:

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ ՄԷՋ ՀԱՄԵՐԳ

Հայաստանի Արժանիքին դեսպանութեան եւ Վատիկանի դիւանագիտական ներկայացուցչութեան Հովանաւորութեամբ Պուէնոս Այրէսի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցած է հայկական եւ համաշխարհային հոգեւոր երաժշտութեան համերգ մը՝ ի պատիւ Արժանիքին Հաւատարմագրուած դիւանագիտական անձնակազմին:

Համերգին ներկայ գտնուած են դեսպաններ, հոգեւորականներ, համայնքային կառույցներէ ներկայացուցիչներ, լրագրողներ եւ բազմաթիւ արժանիքնաւորներ: «Մերոպ Մաշտոց» երգչախումբը, օփերայի երգիչներ՝ սոփրանօ Ալլա Աւետիսեան եւ թենոր Սուան Դարբինեան, սոլոստեղծար Գագիկ Գասպարեան ներկայացուցած են Կոմիտասէ, Եկմալեանէ, Գուրեանէ, Մոցարթէ, Պէթհո-վէնէ, Պախէ, Շուպէրթէ ստեղծագործութիւններ:

Համերգի ընթացքին յաջողութեամբ մեկնաբանուած են հայկական երաժշտութեան նմուշները, որոնք զրական տպաւորութիւն գործած են ներկայներուն վրայ:

Բոլոր ներկայները գոհանակութեամբ հեռացած են հանդիսութենէն:

«ՓՈՈՒԱՐԻՆՈՂ ՄԱՅՐԵՐ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Երեւանի Մօր եւ Մանկան Առողջապահութեան Գիտահետազոտական Կեդրոնի մէջ վերջին տարիներուն արդիւնաւէտութեամբ կ'իրականանայ արտա-արգանդային բեղմնաւորման դրութիւնը: Կեդրոնի տրամադրած տուեալներու համաձայն, յիշեալ դրութեամբ ցարդ ծնած են 70 մանուկներ: Հոն կը կիրարկուի նաեւ բեղմնաւորման «փոխարինող մայրեր»ու եղանակը, ուր սաղմը կը ձեւա-

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՃԱՏՐԱԿԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

Ճատրակի Միջազգային Դաշնակցութեան (ՖԻՏԷ) նախագահական խորհուրդի հերթական ժողովի ընթացքին կազմակերպութեան զանգրուածային լրատուամիջոցներու յանձնաժողովի նախագահ Գագիկ Յովհաննիսեան արժանացած է ՖԻՏԷ-ի բարձրագոյն պարգեւին: Ոսկեայ շքանշանը յանձնուած է Ճատրակի զարգացման ու տարածման իր ունեցած բազմամեայ գործունէութեան համար:

ՖԻՏԷ միջազգային կոչումներ շնորհած է նաեւ Հայաստանէն քանի մը Ճատրակիստներու: Այսպէս, բարձրագոյն Ճատրակիստի (քրոսմայսթէր) կոչման տիրացած է Գէորգ Յարութիւնեան, իսկ միջազգային վարպետի՝ Յովիկ Հայրապետեան, Եւրոի Համբարձումեան եւ Արման Հայրապետեան:

ՖԻՏԷ Հրապարակած է նաեւ Ճատրակիստներու վարկանիշային հերթական իր ցանկը, ուր Հայաստանէն Լեւոն Արոնեան 2763 նիշով կը գրաւէ 6-րդ տեղը աշխարհի առաջատար Ճատրակիստներու մէջ, իսկ երկիրներու դասաւորման մէջ ալ Հայաստան նոյն 6-րդ կարգին վրայ կը գտնուի:

ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔ

Հայաստանի 14 մարզիկներ արդէն նուաճած են 2008-ի Ողիմպիական խաղերուն մասնակցելու իրաւունք: Առաջին ուղեգիրը նուաճած է նշանառու Նորայր Բախտամեանը, Հինգ ուղեգիր նուաճած է Հայաստանի ծանրաբարձութեան ազգային խումբը, կոփամարտիկներ Յովհաննէս Դանիէլեան, Հրաչեայ Զաւախեան, էտուարտ Համբարձումեան, Անդրանիկ Յակոբեան, յունա-հոլմէական ոճի ըմբիշներ Արման Աղիկեան եւ Եւրոի Պատրիկէյե: Ողիմպիական խաղերուն մասնակցելու իրաւունք ստացած են նաեւ ժուտոյիստ Արմէն Նազարեան եւ նիզականետ Մելիք Զանոյեան, իսկ ժուտոյիստ Յովհաննէս Դալթեան կը սպասէ պաշտօնական հաստատումին:

ՓԱՐԻԶԻ ԷՍԱԵԱՆ
ՍԱՆՈՒՅ ՄԻՈՒԹԻԻՆԸ
8-րդ անգամ ըլլալով կը կազմակերպէ՝
ՄԻԶՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅԻՆ
ՄՐՑՈՅԹ
նիւթ ունենալով՝ հայոց պատմութիւնը եւ մշակոյթը
Կը մասնակցին՝
3 ամէնօրեայ վարժարաններու, ինչպէս նաեւ երկչարթօրեայ եւ միօրեայ դասընթացքներու աշակերտները:
18 Մայիս 2008, Կիրակի, ժամը 15.00-ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս-Մկրտիչ Մայր Տաճարի սրահին մէջ:

ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՇԱՐԺԱՅԻ ԵՆՅՆԸ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ ՀԱՂԱՐԾԻՆԻ ՎԱՆՔԸ

Հայաստանի Համահայկական Հիմնադրամը կը հաղորդէ, թէ իր եւ Արարական Միացեալ էմիրութիւններու գերագոյն խորհուրդի անդամ եւ Շարժայի իշխան Շէյխ Սուլթան Պըն Մուհամմէտ էլ Քասիմի միջեւ ստորագրուած համաձայնագիր մը կը նախատեսէ շէյխին նուիրատուութեամբ Հաղարծիին վանքին նորոգութիւնը:

Մօտաւորապէս 2 միլիոն տղար արժող ծրագրի շնորհիւ պիտի բարեզարդուի վանքի շրջակայ տարածքը, պիտի նորոգուի վանք տանող ճամբան, բարեկարգուի ջրամատակարարման համակարգը եւ կառուցուի ելեկտրական ուժանիւթի ու կազամատակարարման համակարգեր:

ԱՐՑԱԽԷՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՈՒԵԱԼՆԵՐ

Վիճակագրական վարչութեան տուեալներով, 2008 տարւոյ Յունուարի 1-ի դրութեամբ Լեւոնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան մէջ կը բնակին 138.834 անձ, որոնցմէ 71.800-ը կիներ են, իսկ 67.000-ը՝ այրեր: 15.500 երախաներ նպաստ կը ըստանան: Գրանցուած է 34.585 թոշակառու եւ 10.207 հաշմանդամ: Լեւոնային Ղարաբաղի Հանրապետութիւնը իր բնակչութեան թուաքանակով կը կազմէ Հայաստանի բնակչութեան 4.3 տոկոսը:

Արցախի մէջ կիներու միջին երկարակեցութիւնը 76.2 տարեկան է, իսկ տղամարդոցը՝ 71.8: Գործազրկութեան ցուցանիշը 5.1 տոկոս է, որու 92 տոկոսը կը ներկայացնեն կիներ:

Արցախի մէջ գրանցուած են 2645 տնտեսական եւ 399 ոչ-առեւտրային հաստատութիւններ:

Միջին աշխատավարձը 68.400 դրամ է, ինչ որ 2006-ի համեմատ 21 տոկոսով աւելի բարձր է: Պետական պաշտօնեաներու միջին աշխատավարձը 77.000 դրամ է:

Նուազագոյն սպառողական զամբիւղը կը հաշուէ 34.372 դրամ, նուազագոյն մթերային զամբիւղը՝ 22.170 դրամ: Ըստ տուեալներու, միջին աշխատավարձը երկու անգամով կը գերազանցէ սպառողական զամբիւղը:

ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE
Au service des Arméniens depuis 1890
Siège Social: 77, rue La Fayette, 75009 PARIS
Tél. 01 48 78 02 99 - Télécopie 01 42 80 61 45
Email : aas.paris@free.fr
Maisons de retraite médicalisées :
Montmorency (Val d'Oise) : 01.39.83.20.67
Gonesse (Val d'Oise) : 01.39.85.24.24
Saint Raphaël (Var) : 04.94.19.51.50
En Arménie :
FONDATION FRANCO-ARMÉNIENNE POUR LE DÉVELOPPEMENT
13/3 Khandjian, Erevan, frenchfund@web.am

HOMMAGE AUX DEPORTES

Le camp de Royallieu et son mémorial

Des dizaines de milliers d'êtres humains de tous milieux, de toutes tendances politiques, de toutes religions et de nationalités diverses, ont été expédiés dans des conditions abominables vers l'Allemagne nazie lors de la Seconde Guerre mondiale et plus précisément de mars 1942 à août 1944 du camp de Royallieu tout près de la ville de Compiègne (Oise). Pendant cette période 28 convois principaux ont déporté près de 40 000 personnes vers les camps nazis pour les soumettre, dans la majorité des cas, au travail forcé pour aider Hitler. Près de la moitié sont morts pendant le transport ou dans les camps.

Le mur des noms

La caserne de Royallieu, construite en 1913, a été transformée en 1941 par la Wehrmacht en « camp de concentration permanent pour éléments ennemis actifs » puis en « camp de détention de police allemand ».

Ce camp a joué malheureusement un rôle central dans la politique allemande d'occupation. Surtout point de départ pour les internés politiques et résistants, pour beaucoup communistes, ou de transit, provenant des prisons de France, il internait également des civils (Russes, Américains entre autres) et des Juifs. Une cinquantaine d'Arméniens classés « Arméniens », « Apatrides », « Français », « Syriens » et « Turcs » ont transité par Royallieu surtout en 1943 et 1944 pour aller au mieux aider l'industrie allemande dans les camps de concentration et au pire pour y trouver la mort.

La mise au point d'un musée-mémorial dédié aux internés et déportés du Camp de Royallieu a demandé plusieurs années car il lui fallait pour fondement un travail de connaissance très sûre.

Aujourd'hui, ce musée s'intègre aux nouveaux quartiers de la ville de Compiègne. Sa longue façade blanche attire le regard comme un signal, le mur des noms très long puisqu'il inscrit 40 000 noms sur sa surface de verre, se dresse derrière les baraquements authentiques de 1913 bien connus des internés des années 1940.

A l'intérieur comme à l'extérieur on distingue les matériaux nouveaux de ceux du passé. Toutes les techniques actuelles de présentation sont utilisées.

Si les armistices de 1918 et 1940 sont rappelés, viennent ensuite les présentations du système répressif, de la collaboration, de la réalité quotidienne du camp. Un long couloir symbolise le cheminement des internés qui allaient être déportés. Le cycle se termine par le contraste entre les images des camps de la mort et celles des procès organisés par les alliés pour que les coupables nazis expient leurs crimes.

Autour des bâtiments, un parc très émouvant, car si le calme et le recueillement y règnent, il est habité par les voix qui, si vous voulez les entendre, vous racontent leur vécu.

Peu étudiée par les chercheurs, cette histoire semble peu à peu s'éloigner, comme irréelle. Cette faiblesse, ce manque, sont surtout dus à la destruction des archives du camp par l'armée allemande lors de son départ en 1944 et ce n'est que depuis 2000 que la campagne de recherche

La cérémonie du 23 février 2008

conduite par la Fondation pour la mémoire de la déportation et la mairie de Compiègne commence à porter ses fruits avec l'apport de documents provenant des autorités administratives et des déportés et de leurs familles.

Ce musée-mémorial de l'internement et de la déportation a été inauguré le 23 février 2008. Il est de notre devoir de l'honorer et de rendre ainsi hommage à tous ces valeureux résistants qui ont pour beaucoup quitté la terre de France pour ne jamais la revoir. Ils font eux aussi partie de notre devoir de mémoire.

Le 14 juin 2008, l'Union Culturelle Française des Arméniens de France et les Anciens Combattants arméniens vont rendre hommage aux déportés et à la cinquantaine de leurs compatriotes déportés depuis le camp de Royallieu, par un dépôt de gerbes et une visite guidée du musée-mémorial.

A.T. Mavian

Diocèse de France
de l'Eglise apostolique arménienne
Monseigneur Norvan Zakarian
archevêque de France

a le plaisir de vous convier
au cycle de formations

« Comprendre
l'histoire arménienne »
qu'il anime chaque mois

3e séance :

dimanche 4 mai 2008 de 17h à 18h

Salle Nourhan Fringhian
15 rue Jean-Goujon 75008 Paris
M° Champs-Élysées Clémenceau,
Franklin-Roosevelt ou Alma-Marceau

AGENDA

PARIS ILE-DE-FRANCE

► Ciné Club Rouben Mamoulian

Hommage à Coco Aslan- *La 25e heure* – film d'Henri Verneuil avec Coco Aslan, Anthony Quinn, Virna Lisi, Serge Reggiani.

Judi 15 mai – 20h. UCFAP 6 cité wauxhall Paris 10e – PAF 5 €, adhérents et abonnés 3 €

► Théâtre

Une odyssee, réalisé par Irina Brook- avec Hovnatan Avédikian, Tony Mpoudja Renato Giuliani Ysmahane Yaqini

Théâtre Rouge du Lucernaire – 53 r. N.-D.-des-Champs, Paris 6e. Rés. 01.45.44.57.34 – du Ma au Sa 18h30- Di 15h. jusqu'au 25 mai.

► Cinéma

• *Lady Jane* de Robert Guédiguian – depuis le 9 avril – Paris et province.

• *Nous avons bu la même eau*, documentaire de Serge Avédikian à partir du 14 mai, au cinéma Espace Saint-Michel – place Saint-Michel, Paris 5e. Rencontres-débats exceptionnelles à l'issue des projections du film à 19h (durée 72') :

– Mercredi 14 mai. Avec Cengiz Aktar et Isabelle Kortian (Fondation Internationale Hrant Dink)

« La situation de la société, de l'adhésion à l'Union européenne et de la question arménienne en Turquie : une vision des proches de Hrant Dink ».

– Vendredi 16 mai. Avec Raymond Kevorkian (historien, écrivain) et Hélène Piralian (psychanalyste, écrivaine). « Déplacements forcés de populations : chassé de ses terres, quelle place pour la mémoire de l'autre et le deuil ? »

• Le MAFP projette pour le 93e anniversaire du génocide des Arméniens un film inédit relatant la vie de Komitas suivi d'une conférence-débat
Dimanche 4 mai à 16 h Salle Missak Manouchian Salle du Mouvement des Arméniens de France pour le Progrès – 3 rue de l'abbé Roger-Derry – 94 Vitry tél. 01.46.81.44.54

• Le film *Adoration* (drame) d'Atom Egoyan (Grand prix du jury 1997 avec *De beaux lendemains*) est sélectionné pour représenter le Canada au Festival de Cannes 2008 (du 14 au 25 mai). Il met en vedette Scott Speedman et Rachel Blanchard. Il raconte l'histoire d'un professeur de français de Toronto et de l'un de ses élèves.

► Conférence

Présentation-dédicace du livre *Conversation avec Robert Guédiguian* par Isabelle Danel, Editions Les carnets de l'Info, suivie d'un dialogue avec le public. « Un livre d'entretien chaleureux, drôle et sincère »

Judi 29 mai, 20h – UCFAP 6, cité du Wauxhall, Paris 10e, métro République ; entrée libre.

Date limite de réception pour les annonces
du n° 447 : mercredi 7 mai 2008.

L'école Tarkmantchatz
organise
un circuit exceptionnel
en Arménie + Artsakh

du 23 mai au 2 juin 2008

Contacts : tarkmantchatz@yahoo.fr

Tél. : H. Chichkoyan 06 12 53 66 35

A. Sabundjian 06 13 25 25 73

Babylone

Entre mythes et réalité

L'exposition est organisée en trois volets que rythment objets, statues, statuettes précieuses, stèles, offrandes, sceaux et bijoux ainsi que les tablettes en terre cuite portant les fascinantes inscriptions cunéiformes. La première section présente la ville antique, son histoire glorieuse depuis le règne d'Hammurabi (début du XVIIIe siècle avant J-C), souverain idéal, auteur du fameux code d'Hammurabi, le plus important des codes de lois de l'antiquité, véritable fondateur et bâtisseur de Babylone, de ses temples prestigieux qui contribueront à sa renommée. Après une éclipse, la cité connaît son apogée sous le règne de Nabuchodonosor II (605-562 avant J-C) qui donne un éclat particulier à Babylone, admirée comme exemple d'harmonie et de perfection. Une décoration inventive et inspirée orne les façades architecturales de ses fameuses briques à glaçure colorée que l'on peut voir mise en espace dans l'exposition par les éléments de la Porte d'Ishtar en partie reconstituée. Des animaux de la religion babylonienne : lion, taureau, dragon, emblématiques du dieu Marduk y sont magistralement figurés et dans les vitrines sont

montrés les objets découverts dans le sanctuaire du dieu suprême à l'issue de fouilles. L'image de cette ville de splendeur se trouve encore magnifiée par sa tour à étages (ziggurat) au cœur de la topographie urbaine, construction étonnante qui est à l'origine de la légendaire tour de Babel. Ainsi, art et architecture se conjuguent aux découvertes des savants pour porter cette civilisation à un sommet de raffinement et de culture.

Conquise par Cyrus le Grand en 539 avant J.-C. et dominée par le puissant Empire perse puis par les Grecs, successeurs d'Alexandre le Grand qui vainquit la cité à son tour en 330 avant J.-C., Babylone n'en demeure pas moins une capitale culturelle d'importance dans tout le

Le musée du Louvre présente pour la première fois une exposition remarquable consacrée à Babylone, cité antique devenue légendaire dont le seul nom a suscité au cours des siècles fascination et terreur. Pour évoquer la ville historique et sa prodigieuse civilisation dont le rayonnement s'est étendu sur tout le Proche-Orient, les commissaires ont réuni près de 400 œuvres, venues de 13 pays du monde entier, prêts exceptionnels qui retracent les étapes fondatrices et les grandes époques de Babylone puis le passage de cette réalité historique métamorphosée en mythe. L'exposition balaie cinq mille ans d'histoire, depuis la fin du IIIe millénaire avant J-C au début du XXe siècle, et nous propose une vision unitaire de la place de Babylone dans le cours de l'histoire et de la culture que nous offrent les recherches archéologiques et l'étude des différentes sources, pièces de fouilles et textes.

bassin méditerranéen, place qu'elle conservera à travers les vicissitudes de son histoire parfois mouvementée.

Dans une seconde partie originale par le projet qui l'anime, l'exposition propose de nous donner à réfléchir à la manière dont la réalité historique de cette brillante civilisation et son héritage culturel considérable (littérature, science, enseignement, art et architecture, conception de l'histoire et de la politique...) se sont transformés en légendes qui ont alimenté l'imaginaire de l'Orient et de l'Occident. Depuis l'image de la ville admirée et redoutée comme incarnation du mal véhiculée par la Bible qui se prolonge par les représentations diaboliques de miniatures sur certains manuscrits du Moyen Âge jusqu'aux mythes de Sémiramis et de Sardanapale, Babylone n'a cessé de solliciter les rêves intimes et les peurs collectives figurées par les artistes et les écrivains jusqu'à nos jours.

Enfin, la redécouverte de Babylone occupe la dernière section de la manifestation et montre les recherches scientifiques des archéologues et des historiens qui mettent au profit d'une connaissance approfondie de la région, les fouilles menées en Mésopotamie et le déchiffrement de l'écriture cunéiforme. Documents, témoignages de voyageurs, films, décors complètent une présentation passionnante où l'histoire rejoint la musique, la peinture et l'architecture pour faire revivre vérité scientifique et mythe inspirateur à l'ombre de Babylone encore vivace entre fantasmes et savoirs.

Marguerite Haladjian

Exposition à voir absolument jusqu'au 2 juin 2008.

Musée du Louvre, Hall Napoléon, tous les jours, sauf le mardi de 9h à 18h et jusqu'à 22h les mercredi et vendredi.

Catalogue 42 euros sous la direction de Béatrice André-Salvini, conservateur général au département des antiquités orientales et commissaire de l'exposition avec Sébastien Allard, conservateur au département des peintures.

**Quelques places !
encore disponibles avec l'Ucfaf
pour**
2
voyages en Arménie
voir site www.ucfaf.com

**1 voyage touristique
du 26 juillet au 10 août 2008**

soit 16 jours/15 nuits
au prix de 1565 euros par personne (30 maximum)
en demi-pension et chambre double,
incluant un circuit de 6 jours jusqu'au Karabagh
(taxes d'aéroport et visa en sus).

**Renseignements :
E. Yazidjian au 01.42.87.95.98**

**1 voyage randonnée
du 14 au 25 juillet 2008**

soit 12 jours/11 nuits
au prix de 1390 euros par personne (maximum 12)
incluant un circuit randonnée de 7 jours
en pension complète
et 3 jours à Erevan en demi-pension
avec excursions et visites quotidiennes
(taxes d'aéroport et visa en sus).

**Renseignements :
A. Samikyan au 01.48.03.18.78**

Ani et Nor Alik en pleine forme

Le spectacle donné par les groupes de danse Ani et Nor Alik le 12 avril à Cachan a ravi le coeur du

public. Garçons et filles ont exprimé leur joie de vivre et de danser en donnant le meilleur d'eux-mêmes. Le nombre de danses présentées et les pro-

grès réalisés d'un spectacle à l'autre laissent imaginer le travail mené tout au long de l'année avec discipline et passion. Les costumes magnifiques rehaussés de motifs traditionnels et les enchaînements bien rythmés mettent en valeur les chorégraphes. Une seule ombre, au sens premier du terme, les danseurs étaient trop

souvent dans la pénombre et apparaissaient plus en silhouettes que dans l'éclat de la lumière.

Encore bravo à tous ces jeunes sur scène et à tous ceux qui, dans l'ombre, perpétuent une tradition et enthousiasment le spectateur! Qu'ils puissent montrer leur art en de nombreuses occasions!

Anahid Samikyan

DONS À ACKHAR

M. Mme BEDANIAN Jean (92 Bagneux)	200 €
M. Mme GUEDIGUIAN Robert (93 Montreuil)	42 €
M. Mme MAGADIS Takvor (92 Clamart)	42 €
M. BAHRY Jacques (92 Neuilly-sur-Seine)	42 €
M. SIRANOSSIAN Alexandre (26 Romans-sur-Isère)	42 €
M. SEROPIAN Jean (13 Les Pennes-Mirabeau)	32 €
M. Mme HAROUNYAN Claude (13 Marseille)	42 €

SPORT

C'est à Lignano Sabbiadoro (Italie) que la représentante de l'Arménie, **Nazik Avadalian** (69 kg) a raflé pas moins de trois médailles d'or devenant championne d'Europe d'haltérophilie. Elle a impressionné le public en soulevant une charge totale de 242 kg. Grâce à elle, l'Arménie, avec 6 médailles d'or, était en tête des compétitions féminines par équipe.

Vous aimez Achkhar, vous êtes un fidèle abonné
Votre journal doit continuer à vivre !

Abonnez un ami !
Faites-lui remplir le bulletin d'abonnement ci-dessous
Achkhar compte sur vous

Bulletin d'abonnement

Oui, je souhaite recevoir *Achkhar* chaque quinzaine

Nom Prénom

Adresse

Code postal Ville

TARIFS

France 6 mois (11 n°) : 35 € - 1 an (22 n°) : 68 € - Soutien : 110 €

Etranger 85 € pour 1 an par virement (100 € par chèque)

par chèque bancaire ou postal à l'ordre de SARL NAREK

par virement IBAN à FR52.20041000 0123 9745 3H02 038 - BIC PSSTFRPPPAR (depuis l'étranger)

Merci de libeller et adresser votre règlement à : Société Narek (Achkhar) - 6, cité du Wauxhall, 75010 Paris

Regard sur la présence arménienne en France

La commission culturelle de l'église arménienne de Chaville avait organisé, samedi 19 avril dans sa salle Balabanian, une soirée consacrée aux traces séculaires arméniennes existant sur le sol français. L'orateur du jour, Hrant Norsen, présenta deux heures durant, à l'aide de 330 photographies un panorama quasi-complet des traces arméniennes relevées aux quatre coins de l'hexagone. La soirée comprenait cinq parties :

- Monuments au génocide (60 khatchkars ou stèles répartis dans 53 villes) ;

- Les Arméniens durant les deux guerres mondiales (Verdun, Manouchian...) ;

- L'hommage de la France aux civils arméniens (Jean Althen, Napoléon Bullukian, Henri Verneuil, Chavarche Missakian, Hrant Dink...);

- Traces diverses (Musée Carzou, Musée Roupen Sévag, « Mur de la Paix », « Mur des je t'aime »).

Cette présentation, résultat d'un long et minutieux travail de recherche, mériterait d'être montrée dans d'autres villes de France et publiée sous la forme d'un ouvrage.

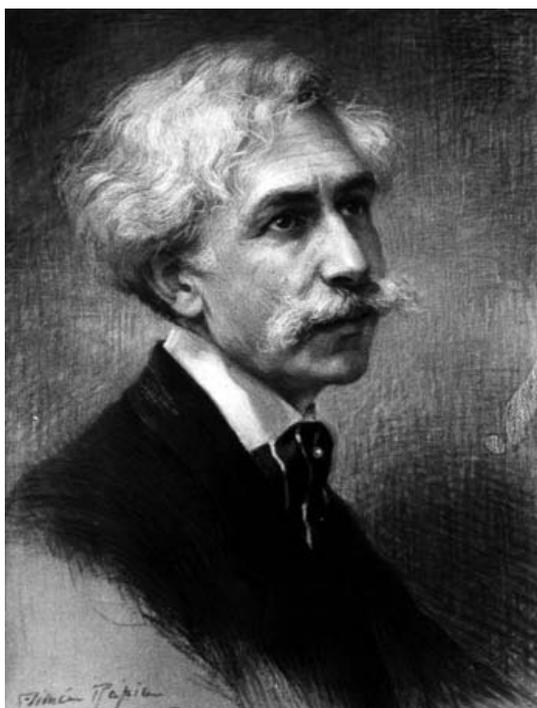
► CINÉ-CLUB ROUBEN MAMOULIAN

La 25e heure

de Henri Verneuil avec Coco Aslan, Anthony Quinn, Virna Lisi, Serge Reggiani

Judi 15 mai, 20h

UCFAF 6, cité du Wauxhall Paris 10^e

Stephan Elmas est né en 1862 à Smyrne, dans l'Empire Ottoman. Issu d'un milieu très cultivé, il reçoit très tôt, une formation du pianiste allemand M. Mooser qui lui enseigne les bases de la musique classique et le répertoire des musiques très en vogue dans les salons de Smyrne où l'on dansait la valse, la mazurka et autres divertissements. L'adolescent qui a perdu sa mère à la naissance commence à composer et souhaite aller plus avant dans sa passion musicale. Ce n'est pas l'ambition de son père, mais devant sa détermination, Stephan consulte, en juillet 1879 à Weimar, le plus grand pianiste de l'époque **Franz Liszt**.

Franz Liszt, après avoir entendu Stephan Elmas, l'encourage à continuer. Sur ses conseils, le jeune homme étudie à l'Académie de Vienne, assiste à de nombreux concerts et rencontre les plus grands artistes de son temps. Il découvre **Wagner** et fait la rencontre du compositeur et pianiste Anton Rubinstein à qui il dédiera bientôt son *premier concerto* pour piano.

Ses premières esquisses musicales sont devenues des *valse, mazurkas, nocturnes, impromptus*. En 1881, il dédie ses 6 *études* à Franz Liszt et une première série de *poèmes musicaux* à Victor Hugo. Si les premières compositions par leur style évoquent Chopin, les *Poèmes musicaux* sont la marque d'un contemplatif : aubade, complainte, églogue, épilogue, ballade, élégie, chanson, idylle...

En 1886, il retourne à Smyrne pour un premier récital, une grande maison d'édition viennoise publie déjà ses premières œuvres. Après la réussite de son concert, il se présente le 25 février 1887 à Vienne au public de la prestigieuse salle Böesendorfer.

Stephan Elmas entame une carrière de pianiste-compositeur et n'hésite pas à présenter des programmes entièrement consacrés à ses œuvres. Il réside dans de nombreuses villes, principalement à Bruxelles et Paris où il donne de nombreux concerts et rencontre le compositeur **Massenet**, le pianiste E. Rislis, le Prince de Lusignan.

Dans son répertoire on remarque ses « *danses arméniennes* » qu'il publiera sous le nom de « *danse mélodique* ».

Stephan Elmas ne reste pas éloigné des Arméniens, mais en Europe, ils sont encore peu nombreux. Il rencontre ses compatriotes de Paris probablement grâce à une soirée de bienfaisance arménienne, en 1901. Son répertoire de concert est centré sur ses œuvres, celles de Chopin,

Panorama de la littérature et de la musique arméniennes du XIXe siècle

Stephan Elmas (1862-1937)

1962 : Ara Bartevean écrit dans le journal *Haratch* de Paris, un article en hommage au compositeur Stephan Elmas à l'occasion de son centenaire. A Genève, un jeune étudiant du conservatoire de musique lit cet article et cherche à retrouver les traces du musicien... C'est le début d'une aventure extraordinaire qui mettra à jour un musicien attachant qui a toute sa place dans l'histoire de la musique du peuple arménien.

Beethoven, Schumann, curieusement, il ignore F. Liszt... La presse le surnomme le *Poète du piano* ou le *Chopin Arménien*.

Stephan Elmas est atteint dès 1897 d'une surdité partielle, qui va hélas s'accroître peu à peu. Il édite ses nouvelles œuvres à Paris, et devient correspondant d'un journal de Smyrne.

En 1912, il rencontre à Genève une personnalité exceptionnelle, la peintre Aimée Rapin qui fait son portrait... Stephan Elmas souhaite rentrer au pays et part en 1913 pour Smyrne et Constantinople, il se rend compte que la situation est très tendue et renonce à son projet.

De retour à Genève, dans un climat de guerre, Elmas doit remettre en question sa vie passée. Coupé de sa famille, il est complètement accablé par le sort fait à son peuple. Sa correspondance témoigne de son désarroi et de ses tentatives de « faire quelque chose », mais sa surdité l'isole du monde et l'empêche de poursuivre son activité

Si l'enfant est déterminé à poursuivre une carrière musicale, il n'écouterait personne ! (F. Liszt)

artistique.

La guerre finie, le Traité de Sèvres lui redonne l'espérance, il commence à s'occuper avec efficacité de la promotion des œuvres de son amie peintre et garde contact avec sa famille restée à Smyrne. Il acquiert la nationalité Arménienne.

Septembre 1922 ! Catastrophe, Smyrne est reprise par les Turcs. Heureusement, sa famille réussit à se réfugier en Grèce. Un peu plus tard, le Traité de Lausanne rayant l'Arménie occidentale de la carte, le désespère. Dans cette situation, il trouve auprès d'Aimée Rapin un soutien qui lui permet de survivre, accueille ses cinq neveux et nièces et s'occupe de leur éducation. Une nouvelle raison de survivre...

En 1924, Stephan Elmas réussit à obtenir de la compagnie d'assurance Suisse une réparation financière pour la perte de ses biens de Smyrne. Cela va lui permettre d'éditer son œuvre à Leipzig et de commander un piano à queue Erard.

Un jeune journaliste, Hagop-Krikor, le contacte. Leur correspondance va permettre à Elmas de composer une série de *Poèmes musi-*

caux dédiés au peuple arménien et deux mélodies dont *Martyre* (hommage aux victimes de 1915). Il garde le contact avec les Arméniens par la petite communauté de Genève qui accueille des orphelins rescapés du génocide.

Hagop-Krikor l'encourage à envoyer son œuvre en Arménie soviétique. Cela sera fait en 1924 grâce à **Alexandre Spendiarian**, compositeur et directeur du conservatoire d'Erevan. La vie a repris ses droits, il devient citoyen Suisse.

En 1937, Stephan Elmas meurt, il est enterré à Genève, au cimetière de Plain-Palais. Commence alors une longue période d'oubli, accentuée par la destruction de son œuvre éditée, dans un bombardement à Leipzig en 1944.

En 1962, l'histoire redémarre, étudiant, je me retrouve face à sa tombe, ornée d'un magnifique buste. Son neveu Krikor a conservé l'ensemble de ses documents en particulier un exemplaire de ses œuvres et son piano.

Peu à peu, la musique du compositeur revient sur les pupitres. En Arménie, la musicologue Cécilia Prudhian publie quelques partitions. En France, un premier article dans *Arménia* (Marseille) est suivi de nombreux autres dans la presse arménienne en diaspora, une émission sur TF1 est consacrée au compositeur, des concerts, une fondation en Suisse, des concours de piano à Erevan, la création et l'enregistrement de trois concertos en 1981 (piano, Etson Elias), 1987 (piano, Setrak) 2004 (piano, Armen Babakhanian). Le rapatriement en Arménie de son piano, du buste, d'un moulage de sa main et de nombreux documents, permettent en septembre 2007 l'ouverture au sein du Musée des Arts et de la Littérature de Erevan d'un espace Elmas, accessible au public.

La fondation Stephan Elmas créée en Suisse en 1989 redonne une place au compositeur non seulement en Arménie, mais au-delà des frontières par l'intermédiaire de son site www.stephanelmas.org qui offre des informations sur le compositeur et la possibilité de télécharger gratuitement sa musique.

Stephan Elmas sujet Ottoman puis citoyen d'Arménie se retrouve ainsi au sein de son peuple, à qui il a dédié l'ensemble de son œuvre.

Alexandre Siranossian ◀

Œuvre de Stephan Elmas pour Piano : 4 sonates, 6 études, 25 préludes, 6 polonaises, 7 nocturnes, 9 valse, 3 scherzos, 27 mazurkas, 5 danses arméniennes ou mélodiques, 4 concertos pour piano et orchestre, 1 trio et 1 quatuor avec piano, différentes pièces, 3 séries de poèmes musicaux, 2 mélodies pour chant et piano

Enregistrements : 3 concertos pour Piano : soliste, *Armen Babakhanian*, Direction *Alexandre Siranossian* et diverses pièces pour piano seul.

